

Aan de informateur
Dr. R.H.A. Plasterk
p/a Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amersfoort, 1 februari 2024

Betreft: een gezonde, veilige en kansrijke start voor elk kind

Geachte heer Plasterk,

Ieder kind verdient de best mogelijke start in het leven en daarmee een optimale kans op een kansrijke en gezonde toekomst. De kansen van kinderen in Nederland hangen echter af van waar hun wieg staat. De verschillen zijn levensgroot. Kinderen die geen goede start hebben, kunnen zich fysiek, mentaal en sociaal minder goed ontwikkelen en hebben daar levenslang last van. We vragen het nieuwe kabinet daarom om de Gezonde Generatie als doel voor 2040 in het Regeerakkoord op te nemen, met als eerste stap te zorgen voor een gezonde, veilige en kansrijke start voor elk kind.

Dat kan door de komende kabinetsperiode, vanuit een interdepartementaal plan, te zorgen voor o.a.:

1. Het verminderen van ongezonde stress bij gezinnen door bestaanszekerheid centraal te stellen.
2. Politieke, financiële en bestuurlijke lange termijn randvoorwaarden voor het investeren in een gezonde, veilige en kansrijke start. Bijvoorbeeld door het invoeren van een toets welke impact beleid, wet- of regelgeving zal hebben op kinderen/ toekomstige generaties.
3. Blijvende inzet op borging en inbedding van de samenwerking tussen het medische en sociale domein via landelijke, regionale en lokale coalities Kansrijke Start.
4. Het jaarlijks uitvoeren van de monitor 'De staat van het gezin', een initiatief van Stichting Voor Werkende Ouders, zodat we een eerlijk en duidelijk beeld hebben van hoe het met het welbevinden van ouders in Nederland is gesteld en daarnaar kunnen handelen.
5. Het afschaffen van de eigen bijdrage voor Kraamzorg (voor een bepaalde groep) en het vergoeden van lactatiekundige hulp voor borstvoedende moeders die dat nodig hebben.
6. Toe te werken naar kinderopvang als basisvoorziening voor ieder kind (net als het onderwijs) om kansengelijkheid te bevorderen.

Een goede start is de ultieme vorm van preventie

We richten ons in Nederland met name op het genezen van aandoeningen en het oplossen van problemen. Terwijl een goede start cruciaal is voor het voorkomen van veel aandoeningen en latere problematiek op het terrein van gezondheid, welzijn, gedrag, schoolprestaties en mee (kunnen) doen op de arbeidsmarkt en in de maatschappij. De ontwikkeling die de mens doormaakt in de eerste 1000 dagen van het leven, al voor de bevruchting tot de tweede verjaardag, vormt het fundament voor de rest van ons leven. In geen enkele andere periode worden er meer biologische mijlpalen behaald. De organen die in deze periode worden aangelegd gaan een leven lang mee. De gezondheid en situatie van de (aanstaande) ouders heeft daar een grote invloed op.

Helaas is een goede start niet vanzelfsprekend. Kinderen die zich in de eerste 1000 dagen van hun leven in een suboptimale omgeving ontwikkelen, beginnen hun leven met een grote achterstand. Risicofactoren, zoals stress (door bijvoorbeeld armoede, trauma of geweld in huis), onvoldoende aandacht, ongezonde voeding, rook door producten die nicotine bevatten en een gebrek aan beschermende factoren (zoals een schimmelvrij warm (t)huis, stromend water, sociaal netwerk en vroege stimulatie), hebben een enorme impact op de fysieke, mentale en sociale gezondheid van kinderen. Dit beïnvloedt hun kansen later in het leven en zelfs hun nageslacht.

Investeren in een omgeving die een goede start van het leven stimuleert, is de slimste investering die we kunnen doen en is het dubbel en dwars waard. Het is effectiever en goedkoper dan alle bewezen effectieve behandelingen tezamen. Hoe eerder we als samenleving investeren in deze periode en het welbevinden van ouders, hoe groter het rendement; voor het kind, de ouder(s) én de volgende generaties: minder zorgkosten, minder jeugdhulp, meer onderwijskansen en minder verlies aan capaciteit.

Bestaanszekerheid staat onder druk

Bestaanszekerheid is een ambitie waar vrijwel alle politieke partijen op in willen zetten in de komende regeerperiode. Onze oproep is om daarbij speciale aandacht te hebben voor de allerjongsten en hun ouders en maximaal in te zetten op een veilige, gezonde en kansrijke start. Het Kinderrechtenverdrag heeft vastgelegd dat kinderen al voor de geboorte recht hebben op extra bescherming en dat overheden zich maximaal moeten inspannen om (aanstaande) ouders te ondersteunen om hun kind gezond, veilig en kansrijk te laten opgroeien. Door bestaanszekerheid vanaf het allerprilste begin van het leven centraal te stellen in het regeerakkoord draagt de overheid bij aan de ambitie van alle partijen om bestaanszekerheid te versterken en daarmee verder te bouwen aan een gezonde generatie in 2040.

Een begin is gemaakt

Met het landelijke actieprogramma Kansrijke Start vanuit VWS hebben alle betrokken partijen in de afgelopen vijf jaar, voortbouwend op al bestaande initiatieven, een stevig fundament gelegd voor samenwerkingsvormen en interventies ten behoeve van (aanstaande) ouders en kinderen. Alle gemeenten in Nederland werken aan opbouw en verdere versterking van lokale coalities, waarin geboorte- en jeugdgezondheidszorg, welzijnswerk en wijkteams met elkaar samenwerken om ouders te ondersteunen bij het geven van een goede start aan hun kind.

Een landelijke coalitie bestaande uit ruim 40 bevoegen wetenschappers, ervaringsdeskundigen, bestuurders, zorgprofessionals, maatschappelijke organisaties en zorgverzekeraars ondersteunt het actieprogramma. Al die individuen werken ook vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheden aan een gezonde, veilige en kansrijke start voor elk kind. Daarnaast werken tweeëntwintig gezondheidsfondsen, samen met vermogensfondsen, aan het realiseren van een Gezonde Generatie in 2040. Het creëren van een gezonde basis voor huidige en toekomstige generaties is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

Samen zetten we ons ervoor in dat:

- Aanstaande ouders de kans hebben om een weloverwogen keuze te maken een kind te krijgen en gezond zwanger te worden op een voor hen gewenst en verstandig moment in hun leven. Met speciale aandacht voor ouders in een kwetsbare situatie.
- Kinderen zo gezond mogelijk geboren worden en daarmee een gezonde en kansrijke toekomst hebben.
- Ouder(s) vanuit hun omgeving voldoende steun en mogelijkheden hebben om hun kind gezond, veilig en kansrijk op te laten groeien.

Interdepartementaal plan voor een goede start voor elk kind

Wij merken dat dit een zaak van lange adem is. Daar voelen wij ons verantwoordelijk voor en blijven wij langdurig onze schouders onder zetten. Dat kunnen we echter niet zonder de steun van het volgende kabinet. Ons verzoek is om in het regeerakkoord de Gezonde Generatie als doel voor het preventiebeleid in 2040 te herbevestigen en activiteiten te intensiveren. Als eerste stap daarbinnen is het noodzakelijk om vanuit een interdepartementaal plan een gezonde, veilige en kansrijke start voor elk kind te realiseren. Door het fundament van het landelijke actieprogramma Kansrijke Start als springplank te benutten, kan er veel snelheid en winst behaald worden.

Elkaars krachten benutten

Wij blijven ons als medische en maatschappelijke organisaties, professionals, ervaringsdeskundigen en overheden onverminderd inzetten voor een gezonde, veilige en kansrijke start van elk kind op weg naar een Gezonde Generatie in 2040. Als maatschappelijk middenveld willen we nadrukkelijk de partner zijn van het nieuwe kabinet om van dit ambitieuze vergezicht realiteit te maken.

Graag gaan we met u om tafel om te kijken hoe we elkaars kracht kunnen benutten om deze doelstelling te realiseren en welke randvoorwaarden hiervoor nationaal, regionaal en lokaal nodig zijn. Daarmee helpen we alle kinderen, ouders en de samenleving als geheel en maken we ook toekomstige generaties weerbaarder voor uitdagingen in de toekomst.

Een goed begin is meer dan het halve werk!

Hoogachtend,

Namens de ambassadeurs en betrokken partijen Kansrijke Start:

Angela Bransen, Actiz jeugd
Arlette Vrusch, Gemeente Heerlen
Astrid Schulting, GGD IJsselland
Birgit Levelink, MUMC+
Carina Hilders, Reinier de Graaf Gasthuis
Carl Verheijen, Beweegalliantie
Cilia Daemen, Gemeente Nijmegen
Clasien van der Houwen, Taskforce Rookvrije start
Conny Rijlaarsdam, Nu Niet Zwanger
Diena Halbertsma, Samenwerkende Gezondheidsfondsen
Dorrit Verzeijl, V&VN
Eric Steegers, Erasmus MC
Eugène van Mierlo, Twentse Koers
Geert de Wit, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK)
Gerda Groen, Humanitas
Henrike Nijman, Lokale coalitie Almelo
Igor Ivakic, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid
Iris de Vries, Arts en Leefstijl
Janine Kliphuis, De provinciale kraamzorg en Lunavi
Jenny de Jeu, Ervaringsdeskundige
Jinke van der Put, AJN Jeugdartsen Nederland
Joas Duister, SBOH
Judith de Bruin, Ervaringsdeskundige
Koos van der Velden, Radboud UMC
Laurentien van Oranje, Number 5 Foundation
Leontien Peeters, van Leer Foundation
Leontine Bibo, Buurtgezinnen
Lian Siebelt, Federatie van Verloskundig Samenwerkingsverbanden
Lian Smits, Sterk Huis & Veilig Thuis Midden Brabant
Lilian Tham, t Kabouterhuis
Linda de Boer, zelfstandig medisch assistente
Lindy Prins, Ervaringsdeskundige
Lindy van Breda Vriesman, Kraamzorg Het Groene Kruis en Isis kraamzorg
Loes Ypma, docent maatschappijleer
Lyanne Rövekamp, HagaZiekenhuis/Juliana Kinderziekenhuis
Madelon Meijer, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid
Manouska Molema, Gemeente Groningen
Marcelle Hendrickx, Gemeente Tilburg

Margreet de Graaf-Siegers, Cosis
Marieke Paarlberg, Gelre Ziekenhuizen
Mariëlle Dekker, Augeo Foundation
Marjet Winsemius, Stichting Voor Werkende Ouders
Marjolein Moorman, Gemeente Amsterdam
Marjolein ten Kroode, College Perinatale Zorg
Paul Hendriks, Ervaringsdeskundige
Petra van den Akker, Gemeente Súdwest-Fryslân
Rik van der Linden, Gemeente Dordrecht
Robin Peeters, Nederlandse Internisten Vereniging
Ronald Buit, Gemeente Rotterdam
Samantha Dinsbach, GGD Twente
Suzanne Oostvogels, Menzis
Tessa Roseboom, Amsterdam UMC
Ton Coenen, GGD GHOR Nederland
Wilma van Driel, Koninklijke Organisatie van Verloskundigen
Wiro Gruisen, CZ

Contactpersoon voor vragen en meer informatie: Eleanne Plaizier, Samenwerkende
Gezondheidsfondsen plaizier@gezondheidsfondsen.nl